

DISTINS ISTORIC AL CULTURII

**Dr. hab. Gheorghe BOBÂNĂ
la 65 de ani**

Născut la 16 iulie 1946, în s. Ciocâlteni r. Orhei. Filosof și istoric al culturii, domeniul de cercetare: istoria filosofiei și culturii românești, istoria filosofiei universale, filosofia socială, filosofia științei, filosofia limbajului. Doctor habilitat în filosofie (2005), profesor universitar (2009).

Cu toate că prin aspirațiile sale este de formație filologică, Gheorghe Bobână și-a continuat studiile în domeniul filosofiei, devenind prin acumulări importante un specialist de prim rang în istoria filosofiei și culturii românești medievale și moderne. Unul din domeniile de investigație pe care le-a îmbrățișat de la bun început în cercetările sale ține de personalitatea lui Antioh Cantemir (1708/1709 - 1744), fiul marelui cărturar umanist român Dimitrie Cantemir. Studiile în Federația Rusă au avut drept rezultat elaborarea și susținerea unei valoroase teze de doctorat în istoria filosofiei, în 1978, la Moscova, în baza căreia a editat la Chișinău un studiu monografic¹ dedicat concepțiilor filosofice și sociale ale lui Antioh Cantemir, lucrare care s-a bucurat de mare căutare și apreciere în multe centre științifice din fosta Uniune Sovietică².

De aici încolo cercetările ce țin de viața și activitatea lui Antioh Cantemir ca om politic, diplomat, poet și om de știință, la care s-a adăugat interesul față de opera culturală și filosofică a lui Dimitrie Cantemir au rămas până în prezent unul din domeniile de cunoaștere în care profesorul Gheorghe Bobână a venit cu ediții de scrieri, tratate științifice și opere literare³. Aceste elaborări și ediții consacrate

¹ Бобынэ, Георге. *Философские воззрения Антиоха Кантемира*, Кишинев: Штиинца, 1981. – 136 с.

² Приленский В. И. [Recenzie] // Научные доклады высшей школы. Философские науки. – 1983. – № 4. – С. 185-187.

³ Дмитрий Кантемир. *Избранные философские произведения* / сост., вступ. ст., коммент. и примеч.: Георге Бобынэ; ред.: А. Бабий, Chișinău, Cartea Moldovei, 2003. – 360 с.; Bobână, Gheorghe. *Antioh Cantemir: poet, gânditor și om politic*, Chișinău, Civitas (Tipogr. “Bons Offices”), 2006 – 280 p.: il.

celor două mari figuri ale culturii și spiritualității noastre, Dimitrie Cantemir și fiul său Antioh, se înscriu printre cele mai importante din întreg discursul academic științific susținut de colegul nostru pe parcursul întregii sale activități de 40 de ani în cadrul Academiei de Științe a Moldovei.

În special, cercetătorul Gheorghe Bobână editează la Chișinău mai puțin cunoscutele tratate filosofice ale lui Dimitrie Cantemir: *Sacrosanctae scientiae indepungibilis imago* (Imaginea de nedescris a științei sacre sau Metafizica), *Compendiolum universae logices institutionis* (Mic compendiu asupra întregii învățături a logicii), *Monarchiarum phisica examinatio* / *Монархий физическое разсуждение* (*Studiu asupra naturii monarhiilor*) însoțite de un profund studiu introductiv, note și comentarii prin care nu numai sunt făcute mai accesibile și mai înțelese tratatele marelui Cantemir, dar și sunt puse în strânsă legătură cu evoluția gândirii și mișcării de idei europene din epocă.

Într-un șir de periodice academice și enciclopedice din Moldova, România, Rusia și alte țări, Gheorghe Bobână publică lucrări care țin de concepțiile filosofice, istorice și științifice ale lui Antioh Cantemir ca reprezentant al culturii ruse și europene, în contextul marilor transformări în știința și mișcarea iluministă în devenire de pe continentul european în prima jumătate a sec. al XVIII-lea.

Alte investigații sunt dedicate idealului politic, filosofiei istoriei, precum și momentului înscrierii lui Dimitrie Cantemir, prin tratatele sale științifice, în panorama filosofică a timpului său.

De altfel, în teza de doctor habilitat în filosofie *Umanismul în gândirea filosofică românească din secolul al XVII-lea – începutul secolului al XVIII-lea*, susținută în mod strălucit în 2005, în monografia *Umanismul în cultura românească* (Chișinău, Epigraf, 2005, 272 p.) și mai ales în lucrarea colectivă *Dinastia Cantemireștilor, sec. XVII-XVIII* (coord. acad. Andrei Eșanu, Chișinău, 2008, 604 p.), Gheorghe Bobână vine cu o serie de sinteze de certă valoare științifică privind concepțiile filosofice ale lui Dimitrie și Antioh Cantemir, fiind vorba de compartimentele: „Scrierile filosofice ale lui Dimitrie Cantemir” (p. 321-331) și cele referitoare la „Copilăria și studiile. Formarea intelectuală” a lui Antioh Cantemir (p. 494-504), precum și despre activitatea acestuia din urmă în calitate de diplomat, om politic (p. 504-515) și filosof (p. 537-559). În aceste studii profesorul Gheorghe Bobână reușește să prezinte materia expusă de la înălțimea unei experiențe de cercetare academică de câteva decenii.

Prin lucrările dedicate Cantemireștilor, prin edițiile de opere ale marilor noștri înaintași, Gheorghe Bobână se înscrie în rândul cercetătorilor de prim rang în știința academică din Republica Moldova.

Academician Andrei Eșanu